

مراجع شبه قضایی در شهرداری‌ها و چالش‌های آن

سجاد قاسمی^۱، ابوتراب فرزانه^۲، عاطفه قاسمی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه پیام نور واحد عسلویه، کارشناس مهندسی عمران،

مسئول امور عمرانی و شهرسازی شهرداری اسیر استان فارس، ایران

Ghasemisajad@yahoo.com

۲. باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

afarzaneh63@gmail.com

۳. دانش آموخته کارشناسی حقوق دانشگاه پیام نور واحد گله دار، ایران

Ghasemisajad@yahoo.com

چکیده

علاوه بر وجود محاکم دادگستری و قضایی که در دادگاه‌ها و شوراهای حل اختلاف هستند قانونگذار محاکمی غیر از دادگستری را به وجود آورده که به محاکم اداری یا مراجع شبه قضایی معروف شده اند. این مراجع در سازمان‌ها و اداره‌های مختلفی تأسیس شده اند و مرجع صدور احکام و آرایه هستند که مطابق قانون خاص مربوط به خود به آن‌ها محول شده است. یکی از این قوانین خاص قانون شهرداری‌هاست که امروزه مردم به نحو گسترده‌ای در جامعه شهری با آن سر و کار دارند. مراجع شبه قضایی موجود در قانون شهرداری مسئول بررسی پرونده‌هایی هستند که اشخاص از مقررات قانون شهرداری عدول می نمایند یا در برخی موارد به وصول عوارض اعتراض دارند. گرچه ضرورت ایجاد این مراجع به وضوح پیداست اما اقدام در جهت اصلاح و تکمیل آن نیز به شدت احساس می‌شود.

واژه‌های کلیدی: قوانین و مقررات، مراجع شبه قضایی، شهرداری

مقدمه:

رسیدگی به تخلفات و دعاوی اشخاص (حقیقی و حقوقی) معمولاً توسط محاکم دادگستری و قضایی صورت می‌گیرد. رسیدگی به موارد مذکور طبق آیین دادرسی مدنی و یا کیفری انجام شده و دادگاه با توجه به ادله اثبات دعوا (مانند: اقرار، شهادت، علم قاضی و سوگند) و اسناد و مدارک نسبت به صدور حکم اقدام می‌نمایند.

با شکل‌گیری انواع نظامات اداری و تشکیل سازمان‌ها و نهادها و اداره‌های مختلف و ارتباط همه‌جانبه مردم با این نهادها معمولاً اختلافاتی بین آن‌ها و مردم به وجود می‌آید. رسیدگی به موارد زیادی از این دست طبق قانون به مراجعی سپرده شده که معمولاً در همان اداره‌های طرف دعوا (که مسئول اجرای قانون در زمینه‌ای خاص هستند) تأسیس شده و شروع به کار می‌نمایند. با توجه به صلاحیتی که قانونگذار در اختیار آن‌ها قرار داده می‌تواند انواع آرای مقرر در قانون را بر حسب وظیفه امر به صدور نمایند.

این مراجع با توجه به این که در محاکم دادگستری و زیرنظر مستقیم قوه قضاییه نیستند و در آن‌ها شخص تصمیم‌گیرنده قاضی (یا در برخی موارد تعدد قاضی) نیست به محاکم اداری یا محاکم غیر دادگستری یا مراجع شبه قضایی معروف هستند. اگرچه در تمامی یا حداکثر این مراجع یک قاضی وجود دارد اما نحوه تصمیم‌گیری آن بر اساس اکثریت آرای اعضای آن می‌باشد.

البته آرای مراجع شبه قضایی هم مانند آرای صادره از دادگاه لازم‌الاجرا می‌باشند و در اکثر آن‌ها آرای صادر شده قابل تجدیدنظرخواهی خواهد بود. این مراجع تحت عناوینی مانند هیأت، کمیسیون و... در قانون آورده شده که هر چند عنوان‌های گوناگونی دارند و در زیرمجموعه‌های وزارتخانه‌های مختلفی نیز شکل می‌گیرند ولی معمولاً از یک نظام خاص و تقریباً شبیه به هم تبعیت می‌کنند.

یکی از نهادهایی که به طور مستمر با مردم در ارتباط است شهرداری‌ها می‌باشند. طبیعی است هرچه دایره ارتباط مردم با یک نظام تنگ‌تر و روابط بیشتر باشد، ایجاد اختلاف و یا عبور از چهارچوب‌های قانونی نیز محتمل‌تر خواهد بود.

شهرداری‌ها در مدیریت شهری شهر خود تقریباً نقش یکه تازی را ایفا می‌کنند و بنابراین نقش برنامه‌ریزی، نظارتی، هدایتی، اجرایی و همچنین در پاره‌ای موارد بازدارندگی دارند. پرواضح است در ارتباط با قوانینی که درخصوص شهرداری‌ها تدوین شده موارد بسیاری درمورد نقش بازدارندگی صحبت به عمل آورده و ضمانت‌هایی را قانونگذار تعیین نموده است. مراجع شبه قضایی شهرداری‌ها از همین موارد هستند که در این مقاله به آن‌ها پرداخته می‌شود.

مراجع شبه قضایی

با توجه به گسترش انواع اداره‌ها به خصوص اداره‌های خدمات رسان و اجرایی و تقسیم مسئولیت‌ها و صلاحیت‌های مختلف در بین آن‌ها توسط قانون و ارتباط بسیار نزدیک و تنگاتنگ مردم با نهادهای فوق

امکان عدول از برخی قوانین و مقررات آن اداره‌ها به صورت آگاهانه و یا ناآگاهانه بیشتر شده است. حجم فراوانی از پرونده‌های تخلف از ضوابط و قوانین مربوط به محدوده، حریم و خارج از حریم شهرهاست. قانونگذار به دلیل رسیدگی بهتر و همچنین امکان بررسی تخصصی تر در خصوص تخلف‌های صورت گرفته محاکم اداری را در قانون پیش بین کرده است. این محاکم خود صلاحیت صدور آرای مقرر در قانون را دارا می‌باشند.

در واقع صلاحیت محاکم اداری (شبه قضایی) هیچگونه امتزاجی با صلاحیت محاکم دادگستری نداشته و به صورت مستقل عمل می‌کنند. تا جایی که رسیدگی به اعتراض از آرای قطعی آن‌ها نیز در صلاحیت محاکم دادگستری نبوده و دیوان عدالت اداری از حیث نقض قوانین و مقررات و یا مخالفت با آن‌ها به اعتراض‌های وصولی از آرای قطعی محاکم اداری رسیدگی می‌کند (بند ۲ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری).

این محاکم در موضوع‌های ویژه‌ای (مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز: دوره ۲۱ شماره دوم تابستان ۱۳۸۳) و البته تخصصی صلاحیت رسیدگی و صدور حکم را دارند. محاکم اداری را بیشتر با عنوان مراجع شبه قضایی می‌شناسند زیرا اولاً به این دلیل قضایی نیست که خارج از وظایف و صلاحیت دادگاه‌هاست و همچنین در دادگاه تشکیل نشده و آرای آن توسط یک یا چند قاضی صادر نمی‌شود. ثانیاً از این حیث کاملاً از عنوان قضایی دور نیست که علاوه بر این که در قانون پیش بینی شده و قانون ضمانت اجرای آن را تعیین کرده است، حداقل یک قاضی نیز در بیشتر آن‌ها حضور دارد و البته آرای صادره از این مراجع لازم الاجرا می‌باشد.

با توجه به این که در قوانین موجود در کشور عزیزمان تعریف واحدی از مراجع شبه قضایی در دست نیست ناگزیر افراد صاحب نظر با توجه به بینش علمی و حقوقی خود و البته با استفاده از مفاد قانونی مراجع شبه قضایی را تعریف کرده‌اند. به نظر می‌رسد با توجه به تعاریف موجود و صلاحیت‌های محاکم اداری مقرر در قانون حداقل بتوان مراجع شبه قضایی در قانون شهرداری‌ها را به صورت زیر تعریف کرد:

«مراجع شبه قضایی در شهرداری‌ها مراجعی هستند که به موجب قانون شهرداری‌ها تشکیل می‌گردند و هر کدام از آن‌ها دارای صلاحیت خاصی بوده و مستقل از دادگستری و شهرداری عمل می‌کنند. این مراجع صلاحیت جلوگیری از انواع تخلف‌های مطرح شده در قانون، پیگیری، رسیدگی و صدور رأی در چهارچوب انواع آرای تعیین شده در قانون را دارند. که در قالب هیأت، کمیسیون و... نمونه یافته‌اند.

اعتراض به آرای قطعی این مراجع در صلاحیت دیوان عدالت اداری است.»

البته در این محاکم و مراجع نارسایی‌هایی وجود دارد که بهتر است در کمیسیون‌های تخصصی بررسی بیشتری شده و در صورت نیاز اصلاح گردد. تعدادی از این نواقص به شرح زیر است که ممکن است در یک یا چند مورد از کمیسیون‌ها محسوس باشد:

— عدم تعیین دقیق نحوه دادرسی

- عدم تعیین تشکیلات اداری و وظایف هر یک از اعضا
- عدم وجود آیین نامه خاص مربوط به هر یک از کمیسیون ها
- بیان موارد تخلف به صورت کلی
- عدم بیان شرایط رد هر یک از اعضا (مانند موارد رد دادرسی)
- عدم تعیین دقیق مهلت ها در برخی موارد (مانند پاراگراف پایانی تبصره ۱ ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها)
- عدم اظهار نظر در خصوص اعتراض به آرای غیرقطعی در برخی کمیسیون ها (مانند کمیسیون موضوع تبصره ۲ بند ۳ ماده ۹۹ قانون شهرداری ها)
- نبود اعضای کارشناس و متخصص در برخی کمیسیون ها (مانند کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها)
- وجود ملاحظات سیاسی و اجتماعی مخالف با نص صریح قانون در تعدادی از کمیسیون ها
- عدم به روز رسانی با توجه به پیشرفت روزافزون جوامع شهری
- عدم آموزش به اعضا
- عدم هماهنگی قبل از صدور رأی با برخی سازمان ها که ممکن است ایجاد تداخل صلاحیت نماید (مانند ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها با تبصره ۱ ماده ۱ قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها و همچنین ماده واحده قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز)
- عدم تعیین جبران خسارت مردم؛ مثلاً عدم تعیین آن در انتقال کارخانه ها طبق کمیسیون تبصره ذیل بند ۲۰ ماده ۵۵
- بهرتر است قانونگذار مراجع مربوط را ملزم به ارائه آیین نامه هر یک از کمیسیون ها نماید تا به طور کامل موارد مبهم و ناقص در آن رفع گردد. هم اکنون به بررسی کمیسیون های مقرر در قانون شهرداری ها می پردازیم.

کمیسیون ماده ۷۷

الف) هدف از تشکیل

این کمیسیون جهت رفع اختلاف بین اشخاص (مؤدی) و شهرداری در خصوص عوارض و بهای خدمات ارائه شده از سوی شهرداری ها و سازمان های وابسته (ماده ۷۷) و جبران خسارت (تبصره ۱ بند ۲ ماده ۵۵) و همچنین اعتراض اشخاص از بابت هزینه ترمیم و بازسازی و پاکسازی موضوع ماده ۱۱۰ قانون شهرداری ها تشکیل شده است.

ب) اعضای کمیسیون:

- نماینده وزارت کشور
- نماینده دادگستری (یک نفر قاضی)
- نماینده شورای اسلامی شهر

پ) محل تشکیل (صلاحیت محلی):

محل تشکیل کمیسیون، شهرداری همان محل خواهد بود. شهرداری یک نفر را که معمولاً به امور حقوقی آشنایی دارد به عنوان دبیر کمیسیون معرفی می کند که مسئول اداره دبیرخانه نیز می باشد. هرچند شهرداری نسبت به انتخاب و معرفی دبیر اقدام می کند اما دبیرخانه کمیسیون واحد حقوقی مستقل از شهرداری است که خود دارای تشکیلات اداری می باشد.

ت) موضوعات قابل طرح در کمیسیون (صلاحیت ذاتی):

– تبصره ۱ بند ۲ ماده ۵۵ قانون شهرداری ها

– تبصره ذیل ماده ۷۴ قانون شهرداری ها

– ماده ۷۷ قانون شهرداری ها

– ماده ۱۱۰ قانون شهرداری ها

ث) کیفیت صدور رأی

جلسه با حضور هر سه عضو تشکیل شده و با حداقل دو رأی از سه رأی موضوع به تصویب کمیسیون می رسد. عضو یا اعضای که مخالفت می کنند باید با قید اعلام مخالفت صورتجلسه را امضا نمایند و بهتر است دلیل مخالفت خود را قید کنند. طبق ماده ۷۷ قانون شهرداری ها تصمیم کمیسیون قطعی است و در صورت اعتراض کمیسیون هم عرض یا تجدیدنظر نخواهد داشت. البته به موجب بنده ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ آرای کمیسیون تنها از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آن قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری خواهد بود.

کمیسیون تبصره ذیل بند ۲ ماده ۵۵

الف) هدف از تشکیل:

این کمیسیون برخلاف بقیه کمیسیون های مطرح شده در این مقاله دارای اعضای مشخص نیست و طبق قسمت پایانی تبصره الحاقی به بند ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری ها تعیین و انتخاب اعضای آن برعهده شورای اسلامی شهر است.

طبق بند ۲۰ (اصلاحی ۱۳۴۵/۱۱/۲۷) ماده ۵۵ قانون، شهرداری ها موظفند از ایجاد و تأسیس کلیه اماکنی که به نحوی از انحاء موجب بروز مزاحمت برای ساکنین یا مخالف با اصول بهداشتی در شهرهاست جلوگیری نمایند. همچنین چنانچه برخی موارد که ایجاد مزاحمت می کند قبل از تصویب این قانون (۱۳۴۵/۱۱/۲۷) به وجود آمده باشند، شهرداری موظف به تعطیلی یا انتقال آن ها به خارج از شهر خواهد بود.

ب) اعضای کمیسیون:

تعداد اعضا ۳ نفر خواهد بود. انتخاب اعضای کمیسیون برعهده شورای اسلامی شهر بوده و این شورا در زمینه انتخاب اعضا کاملاً مختار است.

پ) محل تشکیل

معمولاً دفتر شورای اسلامی شهر یا شهرداری ها

ت) موضوعات قابل طرح در کمیسیون

این موضوعات طبق بند ۲۰ ماده ۵۵ به شرح زیر است:

- کارخانه ها، کارگاه ها یا به طور کلی محلی هایی که ایجاد مزاحمت و سرو صدا می کنند.
- مراکزی که مخالف بهداشت هستند.
- مانند: کارخانه ها، کارگاه ها، گاراژهای عمومی، تعمیرگاه ها، مراکزی که تولید مواد محترقه می کنند، اصطبل چارپایان، مراکز دامداری، کوره های آجر و گچ و آهک پزی، خزانه گرمابه های عمومی مخالف بهداشت، انواع دودکش ها.
- وظایفی که قانونگذار در بند ۲۰ ماده ۵۵ برای شهرداری ها در نظر گرفته در ۳ بخش خلاصه می شود:
- جلوگیری از تأسیس مراکز مخالف بهداشت یا مزاحم ساکنین
- تخریب یا انتقال یا تعطیلی، حسب مورد
- نظارت و مراقبت در وضع دودکش ها
- پرونده ها طبق شرایط زیر به کمیسیون ارسال می گردد:
- شهرداری در مورد تعطیل و تخریب و انتقال مراکز یاد شده مکلف است موضوع را ضمن دادن مهلت مناسبی به صاحب آن ابلاغ نماید.
- صاحب ملک (و نه شخص دیگری مانند مستأجر) باید به این موضوع اعتراض کند و ظرف ۱۰ روز پس از ابلاغ شهرداری (طبق قسمت قبل) باید اعتراض خود را به کمیسیون مزبور تسلیم کند.

ث) کیفیت صدور رأی

کیفیت صدور رأی مانند کمیسیون ماده ۷۷ می باشد.

کمیسیون تبصره ۲ بند ۳ ماده ۹۹**الف) هدف از تشکیل**

جلوگیری از ساخت و سازهای غیرمجاز در خارج از حریم مصوب شهرها و نحوه رسیدگی به موارد تخلف در این خصوص.

ب) اعضای کمیسیون:

- نماینده وزارت کشور

— نماینده قوه قضاییه

— نماینده وزارت راه و شهرسازی

در این کمیسیون احدی از اعضای شورای اسلامی شهر عضو نمی باشد.

پ) محل تشکیل

محل تشکیل کمیسیون ماده ۹۹ قانون شهرداری‌ها در استانداری‌های مربوط به هر استان است.

ت) موضوعات قابل طرح در کمیسیون

طبق تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۷۲/۱۲/۰۱) بند ۳ ماده ۹۹، کمیسیون صلاحیت جلوگیری از ساخت و سازهای غیرمجاز در خارج از حریم شهرها و همچنین صلاحیت رسیدگی به تخلف‌های صورت گرفته را دارد. البته موارد تخلف ساخت و ساز در محدوده روستاها نیز از این ماده تبعیت می کند که متأسفانه در متن قانون به آن اشاره محسوسی نشده است.

ث) کیفیت صدور رأی

آرای صادره از کمیسیون مزبور به دو شکل زیر خواهد بود:

— قلع و تخریب بنا

— جریمه

با توجه به اوضاع و احوال و مسائل فنی و بهداشتی و زیستی و... کمیسیون مختار است که یکی از دو مورد بالا را به عنوان مجازات متخلف در نظر بگیرد. کمیسیون با حضور هر سه عضو تشکیل شده و با حداقل دو رأی از سه رأی تصمیم اخذ شده قابلیت اجرایی به خود می گیرد. میزان جریمه در یک بازه مشخص توسط قانونگذار تعیین شده که معادل ۵۰ تا ۷۰ درصد قیمت روز اعیانی تکمیل شده می باشد. درخصوص میزان جریمه سه نکته مهم قابل استنباط است:

— کمیسیون فقط مجاز است ۵۰ تا ۷۰ درصد قیمت را به عنوان جریمه اخذ نماید.

— قیمت روز اعیانی تکمیل شده مد نظر مقنن است.

— منظور از قیمت روز اعیانی، قیمت روز تقویم توسط کارشناس است. (عباس غلامی: ۱۳۹۷)

بدیهی است جلوگیری از ساخت و ساز غیرمجاز در حریم یا محدوده شهرها در صلاحیت کمیسیون ماده ۱۰۰ می باشد.

کمیسیون تبصره ۱ ماده ۱۰۰

الف) هدف از تشکیل

این کمیسیون به منظور جلوگیری از ساخت و ساز غیر مجاز در محدوده و حریم شهرها و کسر یا حذف پارکینگ (تبصره ۵ ماده ۱۰۰)، تجاوز به معابر (تبصره ۶ ماده ۱۰۰)، تغییر کاربری به تجاری (تبصره ذیل بنده ۲۴ ماده ۵۵) و تعیین مجازات متخلفان ایجاد شده است.

ب) اعضای کمیسیون:

- نماینده وزارت کشور
- نماینده داد گستری (یک نفر قاضی)
- نماینده شورای اسلامی شهر

پ) محل تشکیل (صلاحیت محلی)

محل تشکیل این کمیسیون نیز مانند کمیسیون ماده ۷۷ در شهرداری هاست.

ت) موضوعات قابل طرح در کمیسیون:

- ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها و تبصره های ذیل آن
- تبصره ذیل بند ۲۴ ماده ۵۵
- که به شرح زیر است:
- تمامی ساخت و سازهای غیر مجاز شامل ساخت بدون مجوز یا ساخت زائد بر مفاد مندرج در پروانه در حریم و محدوده
- کسر یا حذف پارکینگ
- تغییر کاربری به تجاری
- عدم اسحکام بنا
- تجاوز به معابر عمومی
- ث) کیفیت صدور رأی:**
- آرای صادره از کمیسیون مزبور به دو شکل زیر خواهد بود:
- قلع و تخریب بنا
- جریمه ریالی
- موضوعاتی که شامل رأی تخریب می شوند:
- عدم رعایت اصول فنی یا بهداشتی یا شهرسازی تمام یا قسمتی از ساختمان یا تأسیسات
- عدم وجود استحکام بنا
- تجاوز به معابر
- عدم پرداخت جریمه توسط ذینفع و ارسال مجدد پرونده به همان کمیسیون صادر کننده رأی نخستین
- موضوعاتی که شامل رأی جریمه ریالی می شوند:
- هرگونه ساخت و ساز غیر مجاز مسکونی زائد بر مساحت مندرج در پروانه (به میزان یک دوم تا سه برابر ارزش معاملاتی ملک مورد نظر بر اساس تبصره های ۲ و ۱۱)
- هرگونه ساخت و ساز غیر مجاز دارای کاربری های اداری و صنعتی و تجارتي زائد بر مساحت مندرج در پروانه (به میزان دو تا چهار برابر ارزش معاملاتی ملک مورد نظر بر اساس تبصره های ۳ و ۱۱)

— هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز بدون داشتن مجوز با هر نوع کاربری (به میزان ۱۰ درصد ارزش معاملاتی ملک یا یک پنجم ارزش سرفضلی هر کدام که بیشتر باشد مطابق تبصره ۴ و ۱۱)

— در خصوص کسر یا حذف پارکینگ (رأی به اخذ جریمه ای که حداقل یک برابر و حداکثر دو برابر ارزش معاملاتی ساختمان برای هر متر مربع فضای از بین رفته پارکینگ باشد مطابق تبصره ۵ و ۱۱)

آرای این کمیسیون نیز از طریق دو رأی از سه رأی اخذ شده می باشد. همچنین حضور هر سه عضو در جلسه الزامی است. آرای صادر از کمیسیون نخستین (بدوی) طبق تبصره ۱۰ ماده ۱۰۰ قابل اعتراض است و موضوع در کمیسיוنی دیگری (هم عرض) که اعضای آن غیر از اعضای کمیسیون نخستین هستند مطرح می شود. آرای کمیسیون هم عرض قطعی است و تنها از حیث مخالفت یا نقض قوانین و مقررات قابل شکایت در دیوان عدالت اداری می باشد.

نتیجه گیری:

علی رغم تلاش مقنن به ایجاد محاکم اداری و تشکیل آن ها، اما به دلیل عدم به روز رسانی و اصلاح به موقع قوانین و یا تکمیل آن متأسفانه ابهامات زیادی در خصوص این محاکم وجود دارد. مثلاً میزان جریمه ساخت بدون مجوز از میزان جریمه اضافه بنای زائد بر مساحت مندرج در پروانه که در کمیسیون ماده ۱۰۰ بررسی می شود بسیار ناچیز می باشد که خود دلیلی بر بروز تخلف ساخت در شهرها می شود. همچنین میزان جریمه ساخت و ساز غیرمجاز در محدوده و حریم شهرها یک پنجم تا یک هفتم مقدار آن در خارج از حریم شهرهاست (طبق مواد ۹۹ و ۱۰۰). امکان تداخل در تصمیم گیری ها وجود دارد. مثلاً ممکن است ساخت و سازی در حریم لوله انتقال گاز (حداکثر ۲۵۰ متر) باشد و کمیسیون ماده ۱۰۰ بدون اخذ نظر و یا حتی آگاهی از این قانون رأی به پرداخت جریمه صادر نماید و پس از پرداخت آن توسط مالک (یا دینفع) شرکت ملی گاز نسبت به تخریب آن اقدام نماید. بنابراین بازنگری با استفاده از کمیته های تخصصی در زمینه های مراجع شبه قضایی در قانون شهرداری ها ضرورتی انکارناپذیر است.

پیشنهادهای:

- تغییر اعضای کمیسیون های تخصصی به افراد متخصص با حضور قاضی (متخصص در امور قضایی)
- به روزرسانی و اصلاح قانون
- بررسی تداخل قانون شهرداری ها با قوانین دیگر
- ایجاد ضمانت اجرای قوی تر
- تعیین آیین دادرسی ویژه هر کمیسیون و نگارش آیین نامه هر یک
- آموزش ویژه به اعضا
- فرهنگ سازی در جامعه به جهت کمتر شدن پرونده های ارسالی

فهرست منابع و مآخذ

- قانون شهرداری ها و اصلاحات آن
- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها
- قانون ماده واحده قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز
- مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز: دوره ۲۱ شماره دوم تابستان ۱۳۸۳
- قوانین آیین دادرسی کیفری و مدنی
- کتاب مجموعه قوانین و مقررات مرتبط با شوراهای اسلامی شهر و شهرداری ویرایش سوم ۱۳۹۷ - عباس غلامی
- آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
- قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری